Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII Ч. 65. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 6-го КВІТНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 6, 1954. No. 65. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР І ДОЛЛЕС ХВАЛЯТЬ ЄДНІСТЬ НАТО З ПРИВОДУ 5-РОКОВИН

Вашингтон. — Президент Айзенгавер у окремій заяві з приводу 5-роковин підписання Північно Атлантійського Оборонного Пакту сказав, що підписання цього оборонного пакту п'ять років тому створило цю організацію, яка дбає про збереження миру і спільної оборони вільного світу перед загрозою комуністичної агресії. „НАТО, казав президент, персоніфікує єдність вільних людей в цьому віці небезпеки". „14 держав, хоч їхні народи говорять різними мовами та мають різні господарські потреби, звичаї і політичну будову, об'єдналися разом, щоб боронити своєї незалежности. Віддані спільній справі, вони збільшили свою оборонну силу, та гуртують свою енергію для спільної оборони. Президент пригадав, що він був першим командуючим оборонної сили держав НАТО, якої війська говорять різними мовами і носять різні однострої, але овіяні одним спільним духом та об'єднані в обличчі спільної небезпеки. Через радіо Колюмбія Бродкастінґ Систем промовляв і державний секретар Джан Фостер Доллес, який казав, що марні всі змагання тих, які хочуть розбити цю єдність вільних народів, як це недавно виявилося через заяву совєтського міністра закордонних справ Вячеслава Молотова.. Французький міністер закордонних справ Жорж Бідо відкинув совєтську пропозицію, щоб Совєти приступили до НАТО, що було б ґарантією миру для вільної Европи. Він заявив, що приступлення Совєтів до НАТО не дало б безпеки Европі, бо таку безпеку могло б дати тільки повне роззброєння всіх держав. Французький міністер оборони Рене Плевен сказав, що якби 1939 року існувало було НАТО — то не було б було тоді нової світової війни.

ПОМЕР ГЕНЕРАЛ ВАНДЕНБЕРҐ

Вашингтон. — Помер генерал Гойт С. Ванденберґ, який був шефом штабу Летунства впродовж п'яти років і має великі заслуги на полі розбудови летунських сил ЗДА. Він помер у віці 55 років життя, пішовши в стан спочинку 30 червня 1953 року, а в шпиталі був від жовтня минулого року. Ще в травні 1952 року він був важко захворів у своєму бюрі в Пентаґоні, але після видужання повернувся до служби. При його смерти була присутня вся родина генерала. Президент Айзенгавер видав окреме звернення з приводу смерти Ванденберґа, в якому пише, що весь нарід оплакує смерть генерала, що все своє життя віддав для служби оборонній силі ЗДА, та виявив великі здібності на цій службі і відвагу. „Вістка про його смерть наповнила сумом всіх його цивільних і військових приятелів, між якими находжуся і я" — пише президент Айзенгавер. Президент разом із своєю дружиною вислав висловй співчуття родині померлого генерала.

Ґолл проти Стівенсона

Вашинґтон. — Голова Крайового Республіканського Комітету Лїонард В. Голл, відповідаючи бувшому демократичному кандидатові на президента Адлеєві Стівенсонові, сказав, що Стівенсон хоче знову кандидувати і тому шукає популярности та складає невірні заяви. Стівенсон, казав Голл, висміває програму Айзенгавера для звільнення поневолених Москвою народів, хоч Айзенгавер „залишається єдиною надією для цих народів". На думку Голла, Стівенсон ужив невідповідних слів, говорячи про недалеку конференцію в Женеві, які пошкодять інтересам ЗДА на цій конференції. Державний секретар Джан Фостер Доллес протиставиться совєтській ароґанції, чого і не хотіли і не мали відваги робити його попередники. Не має слушности Стівенсон, каже Голл, коли закидає президентові Айзенгаверові боягузтво, бож президент їздив до Кореї, щоб на місці вивчати проблему замирення. Стівенсон висміває кличі республіканців, але автори „нових" і „справедливих розподілів" не мають права це робити, бо Республіканська Партія має тільки один клич: „добробут під час миру". А цього Америка не мала впродовж попередніх 20 років, і тепер це задумує зробити уряд президента Айзенгавера. Голл твердить, що республіканці не відкидають поступу, але вони проти такого скрайнього уряду, якого домагається Стівенсон, бо цей уряд знищив би американський спосіб життя.

Найвищий в історії Ню Йорку бюджет — 1,639,388,325 долярів

Ню Йорк, Н. И. — Нюйоркський посадник Роберт Вагнер запропонував на найближчий фінансовий рік, що починається 1 липня, найвищий в історії цього міста бюджет — 1,639,388,325 долярів. Це восьмий бюджет, що перевищує 1,000,000,000 долярів. Він на 99,079,170 долярів вищий від попереднього бюджету на 1953-1954 рік, і на 110,575,530 долярів вищий від бюджетового проєкту, що його вніс попередній посадник Ню Йорку — Вінсент Імпеллїттері. 45,5% прибутків в цьому бюджеті передбачено з податків від нерухомостей (реальностей). Найбільші видатки припадають на освіту — 19,5%, або 319,200,000 долярів.

В АМЕРИЦІ

● Демократичний сенатор Роберт С. Керр був у Білому Домі і побачив, що президентові сподобалася його краватка. Він сказав президентові, що хоче подарувати йому таку саму краватку, але Айзенгавер відповів, що йому, як голові держави, вона не пасує, бо занадто яскрава. Але сенатор каже, що все таки вишле краватку Айзенгаверові, бо, може, за два роки він уже не буде президентом, і тоді зможе її носити.

● У Пентаґоні заявили, що всі документи, які відносяться до справи майора - дентиста Ірвінґа Пересса, якого підвищили в ранзі і з почестю звільнили з війська, хоч він не підписав заяви льояльности і не схотів відповісти на запит, чи є він комуніст, — перешлють до Сенатської Комісії Збройних Сил.

● Зі стейтів Кензас, Оклагома й Небраска, де панує посуха, надходять песимістичні вісті про стан зимової пшениці. Добрий дощ у квітні ще зможе врятувати пшеницю в деяких околицях.

● Команда Армії замовила 500 джипів, які має їй доставляти кожного року фабрика Кайзера - Фразера в Толідо в стейті Огайо. Армія вирішила була не купувати нових джипів, але тепер змінила свою думку, бо треба замінювати ті авта, які старіються.

● Президент Айзенгавер підписав закон про створення Академії Летунства, на рівних правах з військовою та морською академіями. Навчання в цій Академії має початися вже в 1955 році, а в 1957 вона вже матиме власний будинок.

ВЕЛИЧАВИЙ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ В НЮ ЙОРКУ ПІД ЗНАКОМ ЗАСУДУ ПЕРЕЯСЛАВСЬКОГО ДОГОВОРУ

Ню Йорк. — Найстрогіший засуд Шевченком Переяславського договору та поневолення України Москвою були провідною ноткою величавого Шевченківського Концерту в Ню Йорку, що його влаштував минулої неділі, 4-го квітня в залі Фешин Інституту Хор „Думка", під протекторатом Наукового Товариства ім. Шевченка та місцевого Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій. Єдиним промовцем на Концерті був голова НТШ в Америці проф. Роман Смаль-Стоцький з Маркетського університету. Промовець говорив про „сучасного Шевченка", характеризуючи його словами та показуючи в світлі його ідей сучасне положення України та поведінку українців. Він зокрема зупинився над організованою червоною Москвою оргією з нагоди 300-річ „воз'єднання" України з Московією в Переяславі, пригадуючи, що цю комуністичну оргію з приводу роковин найгостріше засудженої Шевченком події в Переяславі попередила дивним дивом підозріла метушня деяких еміграційних російських і приватних американських кіл у підшукуванні „українських федералістів". На закінчення проф. Смаль-Стоцький схарактеризував кілька найважливіших постулятів Шевченка до сучасних українців, підкреслюючи головно його вимогу єдиномислія та єдности в боротьбі за волю України. Під знаком засуду Шевченком Переяславського договору та знущання московських окупантів над Україною і українцями були теж дві інсценізації: містерії „Великий Льох" та поеми „Відьма", — першої у виконанні артистів: І. Куліш, Л. Крушельницької, Л. Яцушко, В. Змія, З. Осінчука і Шугана та Я. Шугана, а другої у виконанні О. Добровольської та В. Змія. Слова поета в обидвох інсценізаціях виголошував реж. Йосип Гірняк. Мистецький провід інсценізацій був у руках п-ні Олімпії Добровольської, а сценічне оформлення приготовив В. Лисняк. Концерт започаткував Мішаний Хор та Хор „Думка" під диригентурою Олександра Микитюка та в супроводі Української Симфонічної Оркестри, виконавши Американський Гимн та Шевченків „Заповіт" Вербиходить" з баритоновим сольом Осипа Стецури. В концертовій частині Хор „Думка" виконав Роздольського „Сонце Заходить" з баритоновим сольом О. Стецури, Лисенка „Хор бранців", з теноровим сольом Є. Чорнія та при фортепіяновому акомпаніяменті Лесі Вахнянин, і Людкевича „Ой, вигострю товариша", в супроводі оркестри та зі сольом О. Стецури. Концерт закінчено Українським Національним Гимном. Концертмайстром був п. Г. Рибіцький. Велика заля Фешин Інституту була заповнена вщерть.

„В Бога ми віруєм" — на поштових марках

Вашингтон. — Цього тижня перший раз в історії Америки будуть пущені в обіг звичайні поштові марки з релігійним написом „В Бога ми віруєм". Ралігійні написи були вже на поштових марках ЗДА, але на пам'яткових, які стягали з обігу після визначеного терміну. Нові марки будуть мати вартість 8 центів, вони будуть червоні, білі і сині та матимуть відомий візерунок Статуї Волі зі смолоскипом у руці, а над її головою буде напис „В Бога ми віруєм". Під образом Статуї Волі буде напис „Воля". 8 квітня буде „найбільша церемонія в історії поштової американської марки", бо з цього приводу промовлятимуть через радіо президент Айзенгавер, державний секретар Джан Фостер Доллес і генеральний постмастер Артур Е. Сомерфілд. Присутні будуть також найвищі представники трьох віровизнань: протестанського, католицького і жидівського. Сомерфілд заявив, що ця нова марка буде „поштовим амбасадором" ЗДА в закордонних державах, бо її кожного року будуть висилати в числі 200,000,000 як оплату за першу унцію поштових посилок закордон. „В 16 роках ми бачили пораз перший радар, турбомоторові літаки, керовані стрільна, атомові і водневі бомби та всю мізерію і поневолення, що тепер панує у світі, казав Сомерфілд, але ми постійно зберігаємо нашу віру в те, що наша воля збереглася завдяки Богові, який зберігає нашу країну."

Теперішня ціна на золото обнижує його видобуток

Вашингтон. — Зізнаючи перед Сенатською Банковою Підкомісією, президент однієї із найбільших копалень золота, Доналд МекЛоґлін, заявив, що „коли ціна на золото залишиться і далі на теперішній висоті, то видобуток золота чимраз обнижуватиметься. (Тепер за унцію золота платить держава 35 долярів). Він домагався, щоб теперішні обмеження в купівлі і продажу золота американським громадянам були скасовані. Згідно з дотеперішнім законом, продуценти золота в ЗДА зобов'язані продавати золото урядові по сталій ціні. До підкомісії внесено цілу низку пропозицій, щоб дозволити вільну торгівлю золотом і щоб ЗДА відновили золотий стандарт, тобто, щоб можна було паперові доляри вимінювати на золото. Але представник департаменту скарбу заявив, що уряд не погодиться на відновлення золотого стандарту, бо спекулянти вимінювали б банкноти на золото і таким чином могли б пошкодити державі в теперішніх непевних міжнародних обставинах.

Найбезпечніше місце під час летунського налету — власний дім

Ню Йорк, Н. И. — У зв'язку з повідомленням про нові експльозії водневої бомби, виникло деяке занепокоєння між мешканцями Ню Йорку та сусідніх міст стейту Ню Джерзі. Стейтові директори Цивільної Оборони Нюйоркського стейту генерал С. Р. Гюбнер і стейту Ню Джерзі Лїонард Дрейфус заявили, що вони не змінять теперішньої програми цивільної оборони, бо воднева бомба — це тільки більшої сили атомова бомба. Шеф Цивільної Оборони Герберт Р. О'Брайен повідомив, що він не думає евакуювати населення на випадок летунського налету, але Дрейфусс заявив, що він буде вивчати справу переселення мешканців на випадок небезпеки. В Ню Йорку евакуація неможлива, бо вона тривала б кілька днів, а сама небезпека налету — лише кілька годин. „Найбезпечніше місце, сказав генерал Гюбнер, — це дім, де ви мешкаєте".

● Рік 1954 називають „роком кору", бо Публічна Служба Здоров'я занотувала до 27 березня аж 196,481 випадок цієї недуги, а в 1953 році за цей самий час було тільки 116,318.

● У Канаді недалеко міста Торонта вибухнув ґенератор, спричинивши шкоду на 1,000,000 долярів.

СИЛА, ЩО МОЖЕ ЗНИЩИТИ СВІТ

Остання пробна експльозія американської водневої бомби на тихоокеанському острові перейшла своєю силою всі сподівання і передбачування. Одною такою бомбою можна змести з лиця землі кожне місто в світі, включно з Ню Йорком — заявив опісля голова Комісії Атомової Енергії, адмірал Л. Л. Стравс. На фото: могутня вогнева куля, яка появилася при експльозії водневої бомби, зареєстрована фотографічним апаратом з висоти 12,000 стіп.

ЗАХІДНІ АЛЬЯНТИ ДОМАГАЮТЬСЯ СКЛИКАННЯ КОМІСІЇ РОЗЗБРОЄННЯ ОН

Об'єднані Нації. — Головні представники З'єдинених Держав, Великої Британії і Франції склали на руки теперішнього голови комісії роззброєння при Об'єднаних Націях, д-ра Тсіянґа, представника національного Китаю, короткого листа з вимогою скликати „швидке засідання" комісії, з покликанням на відповідну резолюцію, прийняту на 8 Ассамблеї ОН. На яку годину перед офіційною передачею того спільного письма, представники 3 західних альянтів поінформували про цей свій крок представника СССР, Вишинського. Цей останній висловив своє „вдоволення". Західні альянти задумують зголосити на комісії роззброєння внесення, щоб виділити підкомісію, зложену з держав, які мають атомову зброю, щоб та підкомісія шукала в тайних розмовах можливости заборони вживати атомову й водневу зброю в найближчій війні. Комісія роззброєння ОН складається з 11 членів Безпеки ОН і Канади, як держави з атомовою зброєю. За резолюцією з 28 листопада 1953 р., та комісія повинна все одно скласти до 1 вересня 1954 звідомлення, чи їй вдалося знайти „сприйнятливу розв'язку" проблеми роззброєння. У коментарі до цієї останньої події, „Ню Йорк Таймс" зазначує, що „мільйони слів були вже сказані про роззброєння й атомову контролю й кожного року приймається найменше одну резолюцію". Останнє рішення трьох західніх альянтів зактуалізувати знову цю справу на терені ОН стоїть у зв'язку з великим враженням, що його зробили у всьому світі останні експерименти з американською водневою бомбою. М. і 104 члени англійські політики з Партії Праці підписали меморіял до уряду у справі поведення акції за припинення таких дальших експериментів. Індійський прем'єр Неру звернувся з закликом до всіх держав, що мають атомову бомбу, припинити тим часом усі дальші досвіди над тією зброєю і зійтись на розмову про роззброєння. Однак, як коментують найповажніші органи західньої преси, всі ці заходи й розмови не дадуть ніякого позитивного висліду, поки СССР не дасть справжнього доказу своїх мирних замірів, а це покажеться знову наочно на Женевській конференції, що 26 ц. м. сходиться для вирішення миру в Кореї і Індо-Китаї.

Радіоактивність збільшить зріст тварин і рослин

Вашингтон. — Голова Комісії Атомової Енергії адмірал Луїс Л. Стравс, промовляючи на Спільній Комісії Атомової Енергії в Конґресі, поінформував про широку програму піднесення рільництва в ЗДА при допомозі атомової й водневої енергії. Науковці твердять, що атомовою енергією можна буде впливати на зростання рослин та тварин, поборювати недуги рослин та нищити шкідливі комахи. Атомові фахівці при допомозі радіоактивности хочуть виплекати „більші типи" тварин і „приспішити" еволюційний розвиток рослин, збільшуючи таким чином урожай від 25 до 50 відсотків. 6,000,000 долярів асиґновано на досліди в ділянці зберігання харчів при допомозі радіяції. Над цією проблемою працює 15 каледжів і університетів. Досліди робитимуть над такими харчами як м'ясо, городина і овочі щоб зберігати їх без холодильників. Д-р Батс показував на підкомісії дві картоплини, що мають по два роки. Одну з них піддано промінюванню, і вона вже два роки не втрачає своєї свіжости. Друга картоплина, яку не піддавали радіяції, зовсім зів'яла. Смак радіованої картоплі — дуже добрий. Промінювання атомової енергії впливає також на біологічні здібності людей. Жінки, що зазнали впливу атомового промінювання в Японії в 1945 році, родять більше хлопців ніж дівчат.

Відбулася наукова конференція про академічну неволю в СССР

Ню Йорк. — Старанням Американського Комітету для Визволення від Большевизму та піддержуваного ним Інституту для студій історії і культури СССР відбулася тут минулої суботи і неділі наукова конференція, темою якої було: „Академічна свобода в СССР, як загроза для теорії і практики большевицької доктрини". В програмі конференції взяла участь особисто або приготованими ними лекціями низка науковців поодиноких підсовєтських національностей, між ними й українці: проф. М. Ветухів, проф. М. Чубатий, — обидва вони були теж в Організаційному Комітеті — проф. Міщенко, проф. І. Замша, проф. Гришко, проф. П. Ковалів, проф. О. Оглоблин, та проф. П. Одарченко. Поодинокі доповідачі виступали індивідуально, а не з рамени репрезентованих ними інституцій.

ДЕМОНСТРАНТИ У ПАРИЖІ АТАКУЮТЬ ПРЕМ'ЄРА Й МІНІСТРА ОБОРОНИ

КОМУНІСТИ И ДЕҐОЛІСТИ ДЕМОНСТРУЮТЬ СПІЛЬНО ПРОТИ ЗАХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКОГО ПАКТУ ОБОРОННОЇ СПІЛЬНОТИ. — ВИКОРИСТАЛИ ДИМІСІЮ МАРШАЛА ЖУЕНА ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ УРЯДУ ЛЯНІЄЛЯ

Париж. — Патріотична маніфестація біля могили Невідомого Вояка в Парижі, в якій уряд і всі найвищі державні достойники взяли участь для вшанування пам'яті поляглих французів в усіх війнах, зокрема в теперішній індо-китайській війні, —була використана комуністами й Де-Ґоллістами для переведення бурхливої демонстрації проти уряду Ляністя. Коли скінчилась жалібна Богослужба і складено на могилі Невідомого Вояка вінки, прем'єр Лянісль і міністер війни Плевен не могли передістатись до своїх авт, бо заатакувала їх юрба. Охорона поліції показалась невистачальна. Плевен був яких 10 хвилин окружений демонстрантами, які штовхали його в усі сторони і зневажали, поки визволила його поліція. Одні часописи пишуть про чинне зневаження прем'єра Ляніслpoints і міністра Плавена, інші вістки зазначують, що вони не віднесли ніяких фізичних пошкоджень. Безпосередньою притокою до цієї демонстрації, що її вперше публічно улаштували комуністи і прихильники генерала Де Голя, було димісіонування урядом маршала Альфонса Жуена в минулому тижні, після того, як він виголосив був промову проти-европейського пакту Оборонної Спільноти і потім відмовився з'явитись на авдієнцію в прем'єра і міністра оборони для виправдання свого виступу. Маршала Жуена димісіоновано за непослух урядові з його становища заступника голови державної ради оборони, що її головою є міністер оборони Плевен. Демонстранти видавали оклики на честь Жуена й проти Лянісля й Плевена. Опозиційна до уряду французька преса поміщує демаґоґічні запити, чи після димісіонування Жуена уряд задумує арештувати генерала Де Голя (головного командувача французьких військ після окупації Франції німцями й першого голови французької держави після визволення Франції) і чи на місце маршала Жуена в штабі НАТО буде призначений генерал Отто фон Стюльпнаґель, нацистський німецький губернатор Парижа за німецької окупації у Франції. Маршал Жуен, який є командувачем всіх наземних військ середущої Европи в НАТО, заявив, що він готов зректися того становища, якщо буде знати, що на його місце буде призначений інший француз, — в противному разі, мовляв, його зречення було б дезерцією. Командувач військ НАТО, американський генерал Грунтер, не висловився публічно у цій справі, але — як повідомляють часописи, мав заявити маршалові Жуенові на окремій нараді, що він не втратив до Жуена свого давнього довір'я, а справу його дальшого перебування в штабі НАТО залишає до вирішення французькому урядові. Ця справа знову ще більш ускладнила внутрішню ситуацію у Франції і можливість ратифікування Францією згаданого оборонного пакту, який передбачає створення европейської армії включно з півмільйоновою німецькою армією. Як відомо, ЗДА наполягають на чимшвидшому ратифікуванні того пакту, а СССР вживає всіх заходів, щоб до цього не допустити.

Продовжується завзятий бій за Дієнбієнфу

Сайґон, Індо-Китай. — Вже п'ятий день продовжується завзятий бій за найдалі на північний захід висунену фортецю Дієнбієнфу, у другій стадії великого наступу реґулярної армії індо-китайських комуністів, зорганізованої і вивінованої комуністичним Китаєм. По стороні комуністів є коло 30,000 війська, а французьких і в'єтнамських оборонців є коло 10,000, так, що відношення сил є як 3:1 у користь комуністів. За минулих 4 дні комуністи зазнали знову коло 5,000 втрат у людях. Французьке летунство безупинно бомбардує напасників. Комуністичне радіо подало, що збито 3 французькі літаки. На розпучливий заклик командувача фортеці, генерала Кастріса, головний командувач французьких військ в Індо-Китаї, генерал Навар, вислав знову у відсіч сотню парашутистів. Франція натискає, щоб ЗДА виконали негайно обіцянку вислати на індо-китайський фронт дальших 25 бомбардувальників. —

25 осіб згинули в катастрофі турецького літака

Анкара. — 25 осіб впали жертвою катастрофи пасажирського літака державної турецької летунської лінії ДС-3, який вибух в повітрі коротко після того,як вистартував з летовища Адана біля Анкари. У літаку були 20 пасажирів і 5 членів залоги. Літак належав до лінії, що постійно обслуговувала шлях Анкара-Істанбул. Це була найважча катастрофа за 90 літнього існування турецького летунства. Про причину досі нічого не сказано.

В СВІТІ

● Сотні тисяч людей стояли над берегом океану в порті міста Мельборн в Австралії, прощаючи королеву Єлисавету II, яка разом із своїм чоловіком князем Единбурґу і з почотом виїхала до Цейльону. Величезна юрба співала традиційних англійських прощальних пісень, а надбережна артилерія віддавала 21 гарматній стріл. Чотири воєнні кораблі охороняють лінійний корабель „Ґотік", що ним пливе королівська пара.

● Генерал Франко, голова еспанської держави, прийняв у Мадриді військову параду в 15-ті роковини перемоги в громадянській війні. У цій параді вперше взяли участь американські „джипи", 20 танків Шермана і „базуки", доставлені Еспанії за умовою про американську допомогу. Вони становили велику сензацію для глядачів.

● До Ірану відлетів з Лондону Герберт Гувер мол., дорадник Державного Департаменту в нафтових справах, щоб перевести остаточні розмови з іранським урядом у справі полагодження англо-іранського конфлікту за нафту, який триває вже 33 місяці. Гувер поїхав, як представник вісьмох найбільших нафтових концернів Заходу, що виступають разом як одно тіло, замість Англо-Іранської Компанії, що була власницею копалень знаціоналізованих колишнім іранським урядом Моссадека.

● Елля Шмідт, одна з найлютіших жінок гітлерівського режиму, що на своїй совісті має багато повбиваних також українських дітей, вийшла на волю з в'язниці у Верлі в англійській зоні Німеччини. Її засудили, як воєнну злочинницю, у 1946 році на смерть, потім змінили цю кару на досмертну в'язницю, а тепер, по 8 роках в'язниці, помилували.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СОВЄТСЬКИЙ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ АЛЬЯНС

Кремль вибрав дуже догідний час на нову спробу розбивання Заходу. Теперішня „мирова офензива" вийшла вже прямо з самого центру світової агресії, з самої Москви, лякаючи світ страхіттями атомової війни в такому моменті, коли в Америці самі урядові чинники виявили жахливі тайни останніх вибухів водневих бомб, стверджуючи, що одна така бомба могла б знищити цілковито навіть таке велике місто, як Ню Йорк. В такий час Кремль взявся рятувати світ і „буржуазну цивілізацію", піддаючи новий плян, яким мав би стати — дивним дивом — Північно-Атлантійський Пакт, досі так безпощадно поборюваний цілим комуністичним світом. Заради рятунку миру, Европи, світу та людської цивілізації, Совєти готові тепер стати навіть членом Північно-Атлантійського Альянсу, навіть погодитись на те, щоб у цій оборонній спілці залишилися З'єдинені Держави Америки, ніби в нагороду за те, що допомогли перемогти Гітлера.

Якби совєтську пропозицію брати серйозно, себто в такому розумінні, що вона подумана щиро і керувалася найкращими мотивами, то це була б справжня „воднево-дипломатична бомба". Не стала вона такою тільки тому, що вільний світ уже надто добре визнається на совєтських підступах і кремлівській облуді. Коли це пишемо, нема ще офіціяльної відповіді Заходу на ноти, що їх доручив в Москві совєтський міністер закордонних справ, В. Молотов, амбасадорам ЗДА, Великої Британії та Франції, запрошуючи їхні країни приступити до пропонованого СССР оборонного, европейського пакту. Але є вже негативна відповідь Ідена в британській Палаті Послів. Є теж реакція публічної опінії різних країн. Вона цікава тим, що є спонтанна, невимушена.

Отже в Англії заговорили відразу про „троянського коня", як почули, що Совєти хотіли б включитися в Північно-Атлантійський Договір, який побудований на „демократії, індивідуальній свободі та законності". Яке місце могли б зайняти в цій організації Совєти, агресивність яких стала причиною її створення? Чому Совєти не зрікаються спершу контролі над сателітами? — питають далі. З цього висновок, що нова совєтська пропозиція змагає до того самого, до чого змагав комуністичний Стокгольмський Мировий Заклик, себто, щоб Совєти нічого не давали і з ніякої своєї позиції не уступали, а від Заходу вимагали і брали.

У Франції розуміють, що нова совєтська оферта має на увазі в першу чергу цю країну та її розбіжність у думках *в справі спільної европейської армії, страх перед атомовою* війною та бажання якнайскорше покінчити війну в Індо-Китаї. Іншими словами, Совєти хотіли б новим „мировим" потягненням відтягнути Францію від Заходу і не допустити, щоб ця країна приступила до Европейської Оборонної Спільноти.

В очах американців совєтська оферта — це „Ейпріл Фул", або „Пріма Апріліє", як кажуть в старім краю. Так висловився про цю совєтську облуду „Ню Йорк Таймс" в статті п. н. „Тролейський кінь". Виходило б, що в ЗДА та Англії неначе змовились. Бо ж одинаково відчули і одинаково зрозуміли суть нового совєтського підступу.

Одначе важко припускати, щоб Кремль не передбачав наслідків цього дипломатичного потягнення. Найвинні совєтські диктатори не є, це певне. Тому треба вірити, що маємо до діла з новим кремлівським пропагандивним трюком, облудним і підступним, яким Совєти хочуть добитися в Женеві певних успіхів. Цей трюк, як слушно думають у Франції, розрахований в першу чергу на розбиття думок у цій країні щодо таких важливих проблем, як Европейська Оборонна Спільнота, війна в Індо-Китаї та німецьке зброєння. Пропагандою, а нічим іншим, є теж і совєтська пропозиція в справі Північно-Атлантійського Пакту. Совєти добре знають, що цей Пакт звернений проти них на випадок їхньої агресії. Їхня роля в цій організації була б подібна до тої, яку вони відіграють в Об'єднаних Націях з своїм „вето". Бо ж якби не було їхнього „вета" в Об'єднаних Націях, то не треба було б і Північно-Атлантійського Пакту!

Найближчий час виявить, що більше криється у цій новій совєтській облуді, бо нема найменшого сумніву, що це тільки нова спроба ошукання Заходу.

ПЕРЕД ІСТОРИЧНИМИ ВИРІШЕННЯМИ

Події останніх тижнів і днів приводять до висновку, що знаходимось напередодні таких рішень, які в буквальному значенні визначать долю світу. Річ іде вже не про льокальні справи, навіть не про частини окремих континентів. Сучасний конфлікт між світом міжнародного комунізму, що ним керують московські большевики, і світом правдивої демократії, що його очолюють З'єдинені Держави, став глобальним конфліктом і вирішується у глобальному маштабі. У Женеві, в маленькій гористій країні Середньої Европи, радитимуть від 26 квітня ц. р. над війною-миром в Індо-Китаї і Кореї. Бої за Дієнбієнфу, маленьку оселю в глухій закутині у південно-східній Азії, про існування якої мало хто знав у світі, відбились голосним відгуком на нарадах у Вашингтоні під проводом президента З'єдинених Держав і в промові державного секретаря в Ню Йорку. Експериментальний вибух водневої бомби на якомусь острівці в південній частині Тихого океану викликав авантуру в палаті громад у Лондоні. Вже зіставлення цих кількох географічних назв вказує на найтіснішу пов'язаність проблем різних країн різних континентів. Тому й планування політики не може сьогодні обертатись довкола місцевих справ і конфліктів. Поділ міністерств закордонних справ на департаменти й відділи за географічним принципом втратив своє давнє значення: колись ті департаменти й відділи формували політику у відношенні до даних країн, — нині вони вишуковують тільки фрагменти місцевих справ, які є дорадчим органом найвищих державних керівників, що самі плянують і формують закордонну політику країни.

Щойно з перспективи часу можна оцінювати справжнє значення якоїсь події. І тому тільки згодом можна буде напевне сказати, чи понеділкова промова державного секретаря Доллеса про політику З'єдинених Держав у відношенні до червоного Китаю і мадлянської війни в Індо-Китаї — це історична подія з далекосяжним засягом, чи тільки епізод без більшого значення. Проте таке, як сьогодні виглядають справи і як показує відгук на ту промову в столицях інших країн, це був не принагідний виступ на Бенкеті, використаний для тактичного ходу, а сформулювання засадничого підходу американської політики до проблеми Схід - Захід. Проголошення Женевської конференції з участю комуністичного Китаю, як рівнорядного члена конференції, і з Совєтським Союзом, як „запрошуючим господарем" конференції, викликало зрозумілий острах, що світ стоїть перед новим Мюнхеном — історичним символом угодовства з ворогом, з яким ніяка угода неможлива й недоцільна. Острах, що З'єдинені Держави ведуть замасковану політику угодовства супроти комуністичної Москви, з якою Вашингтон хоче миритися „за всяку ціну" не перестав лякати розумних і передбачливих людей у широкому світі, навіть і тоді, як Доллесові вдалося заспокоїти схвильованих конгресменів і сенаторів після свого повороту з Берліну. Неділкова промова була, здається, звернена до двох чинників: 1) власного американського громадянства, щоб приготовити його на той „риск", що про нього кількакратно згадав у своїй промові Доллес, — риск скорішої і легшої війни, як пізнішої і труднішої, — і 2) червоної Москви, що її політика шантажу і фальшивих обіцянок не матиме більше успіху.

Вже недовго прийдеться чекати на практичні наслідки заяви Доллеса. Хоч Женевська конференція може тривати кілька місяців (навіть старенький Сингман Рі погоджується чекати пів року і покинути конференцію аж тоді, коли вона виявиться безвиглядною, проте, мабуть, багато скорше вийде на яв, чи Москва і Пейпінг далі уготовнюють „мир" з повною капітуляцією Заходу. У тому самому часі вирішиться також остаточно, чи Франція переборе страх і ненависть до Німеччини і ратифікує західній пакт оборонної спільноти, що поставить на ноги европейську армію і 500,000 німецьких вояків, чи вибере самогубну політику зірвання тісного союзу з ЗДА і Англією, воліючи оману „невтральности" й „миру" з Совєтами. Те саме стосується Італії. Теперішні уряди в обох цих державах, уряд Ляніеля у Франції і Шельби в Італії, — не тільки вороги комунізму, але й у повному того слова значенні „західники". Однак невідомо, яка ситуація витвориться у Франції і в Італії, коли в цих країнах вибухнуть масові страйки, заворушення і саботажі, керовані комуністами, чи напевне виповідять уряди Ляніеля і Шельби смертельну війну з моментом появи в обох парляментах для ратифікації західно-европейського оборонного пакту.

У зв'язку з остаточним становищем Франції до того пакту виясниться теж питання суверенности Західньої Німеччини і її право озброїтись — в рямцях названого пакту, або поза ним, коли він не буде ратифікований. У найближчих тижнях чи місяцях покаже своє нове обличчя восений фронт в Індо-Китаї. Вони матиме велетенське моральне значення — на користь чи шкоду Заходу в його змаганні з комунізмом і не менше практичне значення, для збереження чи втрати безмежних господарських джерел південно - східньої Азії. На найближчі тижні призначено вершити цілу низку експериментів із новими винаходами в ділянці модерної зброї, такими винаходами, які комітьголовою перезертають всю дотеперішню тактику і стратегію війни.

Короткий перелік цих справ, що будуть вирішені в найближчих тижнях - місяцях, доказує поставлену на вступі тезу, що світ стоїть напередодні вирішення своєї долі. Це є історичне правило, що ніяка міжнародна криза не може тривати вічно. Навіть найбільш затяжна криза доходить до такого моменту, коли „щось" її вирішує — так, або інакше. Всі познаки вказують, що наближається саме такий момент найвищого, шпилевого напруження міжнародної ситуації. Забагато в останніх роках і місяцях говорилося і все ще забагато говориться про „відпруження" міжнародної атмосфери. Те говорення теж не може тривати безконечно. Воно мусить скінчитися або „миром" за совєтським зразком, себто угодівством, що його пропонують ліві лейбористи, й остаточним запануванням комуни у всьому світі, отже найстрашнішим світовим катаклізмом, — або зударом, що буде теж катаклізмом, але матиме на меті рятувати людськість від загляди, а не штовхати її в загладу.

Микола Кокольський

НЕ РОЗГУБЛЮЙМО СКАРБІВ

Вийшла друком в Парижі 1951-го року, коштом декількох українських організацій на французькій землі, невелика книжка Мирослава Небелюка — „Під чужими прапорами". Невиський наклад і дешевенький папір, на якому зимки виходять не найкраще, говорять, що тамошня українська колонія не дуже то засібна. Якщо ж вона все таки спромоглася на видання книжки, то це свідчить корисно про її ідейність, про її розуміння ваги друкованого слова в житті нації.

Мирослав Небелюк подає в своїй книжці важливіші події з життя української еміграції у Франції в 30-их і 40-их роках, якщо не числити заголовної статті, нарису діяльности Григора Орлика на терені королівської Франції. Зокрема дві події становлять головний зміст книжки. Перша з них — це велика спроба об'єднати розсіяну українську еміграцію в рамках Українського Народнього Союзу у Франції, зорганізованого в Парижі, в лютім 1932 р. А друга, з часу останньої війни, то дії українських бойових з'єднань, що боролися в рядах французької армії проти спільного ворога, за волю Франції. Відси й наголовок книжки.

Основний мотив, який керує автором — це бажання зберегти минуле, що в житті нації є „найкоштовнішим її скарбом". (Вступна стаття О. Ждановича — „Криваві Діяманти"). І М. Небелюк, співучасник невеличкого, але важливого епізоду нашої історії, зберігає її на сторінках своєї книжки; в рядках, що дишуть щирістю та безоседністю. Бо писані вони не з оповідань „емеритованих генералів" і не зі засохлих споминів, але безпосередньо з життя, коли в ухах оповідача ще дзвичав свист куль, а в його словах чути було запах крови.

Французький епізод в нашій історії, зокрема та наша співучасть у боротьбі за визволення Франції, має для нас особливе значення. Політична короткозорість деяких наших кругів на рідній землі, захоплених вождівською ідеологією, що в боротьбі з большевизмом поклали надії на допомогу Фюрера, а ще більше купка безхребетних конь'юктуристів та авантюристів, що шукали наживи, кинули на націю тінь германофільства, німецького колябурантства. Закид незвичайно важкий, якщо зважимо, що Франція не завагалася видати присуд смерти на своїх колябурантів, між ними і на герої першої світової війни маршала Петена. Щоправда, бойовики УПА спростували цей закид власною кров'ю, та все таки не так то легко спростувати злу славу, хоч і нерасслужену. Українці на французькій землі мали карту зовсім чисту. Вони й записали її своєю кров'ю в боях, рука в руку з французькими друзями зброї, за „вашу і нашу волю". Підсумки тих боїв для нас дуже болючі. В курені ім. І. Богуна, що числив 820 людей, впало на протязі трьох тижнів 243 вбитих і 52 ранених. Поза тим стояв у французьких рядах ще курінь ім. Т. Шевченка в силі 546 осіб, а він, за словами автора, мав ще більші втрати. Ця так жертвенно пролита кров за волю чужої землі, — це найбільше переконлива відповідь української нації на всі ворожі наклепи.

Тільки ж чи та відповідь на сторінках невеликої української книжечки в двотисячнім накладі, це останнє слово над могилами наших братів? В додатку відповідь неповна, бо говорить докладніше тільки про дії одного з'єднання, а про не менше криваву боротьбу інших з'єднань вона ледве згадує. Як воно не дивно! Всі говоримо про велику вагу історії в житті нації, а рівночасно так мало спричиняємося до того, щоб її утривалити на сторінках книг, зберігати її в документах. А ще менше дбаємо про те, щоб подати її чужинецькому читачеві в його мові. А факти, своєчасно не утривалені на сторінках історії, стають неясним спогадом, непевною легендою, що стоїть на границі реальної дійсности і грайливої фантазії. Ось небуденна історична постать великого мазепинця, шляхетного лицаря Григора Орлика, графа, генерала французької армії, кавалера шведського ордену Меча й ордену св. Людовика, ім'я якого відгребане з забуття, дійшло на рідну землю аж за дві сотні літ по лицарській смерті. Ось легенда чи правда про участь Богдана Хмельницького в бою під Дюнкерком, про запорожців під Сарагоссою в Еспанії. Або як мало знає наша історія про співучасть козаків у боях під Віднем! А їх же було там чимало, та й вложили чималу частку в перемогу. Таких занедбань в нашій історії, за незмірних дрібних подій, але великих і небуденних своїм значенням, є в нас немало, і то навіть в історії наших днів. Ми не знаємо, скільки нас загинуло від большевицької, злочинної руки й опером приблизними, надто розбіжними цифрами. Ми не знаємо, скільки української крови полилося в рядах різних армій, на всіх побоєвищах світу, включно з української армії Андерса, що розбивалися на скелях Монте Кассіно. Ва! Автор признається, що навіть його книжка завдячує свою появу французам, старшинам одної з Воєнних Округ, які хотіли мати на письмі докладний звіт про бойову діяльність української курені для архіву французької армії.

Історичні події в житті нації, записані на сторінках книг, документи в бібліотеках, архівах і музеях, будівлі і пам'ятники — це родовід нації. Багатий родовід, що сягає в глибину літ, це свідоцтво її старовинної культури, духової сили, яка формує націю. І тому кожний завойовник намагається в першу чергу знищити й викривати цей родовід нації. Бо нація, відірвана від своєї історії й традиції, від своєї правди, це безформна маса, яку можна легко формувати на свій лад.

Кінчу словами автора: Не ожебрачуймо себе самі, не розгублюймо скарбів, що капають кров'ю, що творять історію України, а нам на чужині дають державний пашпорт.

К. Кисілевський

З ПРИВОДУ ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ СВЯТ

Провесна присвячена у нас Шевченкові, що своїм пророчим світлом освічує нам шлях у безупинному поході до свободи. Його заповіти — то найкращий для нас дороговказ, як боротись за національні ідеали та як звершувати їх. Упродовж кількадесятьох років ми створили традицію святкувань Шевченкових заповітів, якої не повинні змінити без поважних причин. Ми створили культ Шевченкових пророцтв.

І якраз тут, на вільній землі, не смімо зводити вниз ті досягнення! Не смімо теж змарнувати тих талантів, якими нас так щедро обдарувала Божа Рука. Тому, плянуючи Шевченківське свято, мусимо здавати собі справу з того, для кого й нащо воно призначене, чого вимагають від нас сучасні події на нашій, „несвобій" Землі. А як хочемо манифестувати перед чужинцями наше велике свято, то мусимо докладно знати, перед ким і для якої мети це робитимемо, щоб не було це малозначною, випадковою подією.

Отже, в першу чергу на той час ми повинні забути наші вузькопартійні непорозуміння і спільно приготовляти показ найкращих зразків нашого національного мистецтва, щоб бодай раз на рік пережити найглибші радощі спільної, „сукупної" й непорочної думки, щоб передати її величу тому поколінню, яке прийде до голосу по нас. Цього ми не повинні викривляти!

Шевченківські святкування — то передусім найкраща нагода, щоб ми себе посполу виховували та підносились на молитовну висоту, щоб вичували одну велику сім'ю, сповнену Шевченкового „всеопрощення". Не для чужих, а для себе в першу чергу святкуємо пам'ятку народження і вТлення нашої національної ідеї, бо чужинцям ще далеко до справжнього розуміння її, коли їм чуже навіть ім'я творця цієї ідеї, як часто свідчать їх виступи.

Такі міркування насувулись нам під враженням останнього свята в Ньюарку, Н. Дж. Було воно повне тієї незглибної краси, що їй на ім'я: Мистецтво. І за це щира подяка всім, хто приложив свої руки й душі до успіху. Але не було воно вільне від прикрого болю та навіть сорому за тих, що не розуміють суті свята. Пишемо одверто й щиро, щоб не повторювались у майбутності ті самі помилки. Адже ідолопоклонство та нехтування рідної мови знайшли у Шевченка гострий осуд у листах та суспільно-політичних поемах, як „Сон", „Кавказ", „Послання", „Великий Льох". Хто хоче вшанувати Шевченка, мусить пам'ятати про самопошану і про пошану для тієї сім'ї, серед якої доводиться йому жити!

Отже, цього вечора „Думка" виявила поступовий розвиток у зіспіванні та інтерпретації творів. Її могутня сила блиснула вже в „Заповіті", а ще вище піднеслась в трі Людкевича „Ой вигострю товариша". Тут незрівнянний був супровід Лесі Вахнянин; незрівняна теж була рука диригента О. Микитюка. Ця мистецька трійка об'єдналась у спільному змаганні, щоб збагнути та об'явити глибину Шевченкового задуму й композиторських цінностей. І це їм пощастило якнайкраще. Тому й пережив слухач хвилини справжнього захоплення, коли сила виразу вела його на висоти безсмертного духа. За ці хвилини треба дякувати передусім успадкованому розуміннюі творчого зворушення, що його має у фібрах своєї душі Леся Вахнянин. Часом здавалося, що вона творить свій окремий концерт ідей, рухів і тонів. Треба дякувати за захоплення справжньою відчуттю національної ідеології, що її посідає диригент.

Високі теж були інтерпретаційні якості в баритоновому сольо-співі О. Стецури. І безмежний біль з причини особистого усамітнення, і молодечий революційний порив поета були в цьому досконалому співі.

А коли робити завважения „Думці", то хіба треба підкреслити те, що вона включає в репертуар деякі твори, що своїм підходом до тонкощів Шевченкової Музи найменше на те заслуговують (Спів соловейка в басовій інтерпретації?!). „Думці" треба теж побажати якнайбільше характеристичних контрабасів.

Фортепіянове сольо Д. Гординської-Каранович ішло по лінії могутнього виразу. Особливо виявилось це в „Січовому марші" Барвінського, що вже до походу, — отже до дії, а не до мрії, — та в „Сюїті" Лятошинського, написаній під впливом Шевченкових візій майбутнього українського громадянства. Солістка добула з інструмента присуд на „врагів-супостатів", що зникнуть з нашої землі, оновленої ніжним свобідним життям. Тільки той щасливої громади в творі було мало.

Весь той напружений цикл могутности насвітлив переконливо й гарно Б. Кравців. Він показав у своєму слові яскраво ті заповіти, що таврують, вістрям сатири бичують, але й учать та пригадують, які тільки сучасних.

Декламація Л. Крушельницької „Лебедина" показала іншу сторінку Шевченкової поезії, а саме молодечий її

(Закінчення на сторінці 3-ій)

Іван Смолій

БАНДУРА

(Оповідання)

(3)

Тета Клявдія кохалася в сфідерах безмірно. Вона вибирала кавалерів саме в незвичному крузі її знайомих, представляла свою чарівну братанку, доньку полковника Поніньського. Молоді люди товпилися біля дівчини, вродливої, багатої. Вони вели її в танок, а потім холодно потемніли зали, пробиралися по коридорі, на притемнені сальони, заглядали настирливо в вічі і споєдалися з нею почувань. Геть усі. Дівчина слухала і мовчки прядила. Вона не знала, що відповісти, вона ще не розуміла, що діється з нею. Хіба тета Клявдія поможе.

Тета Клявдія з'являлася саме в критичному моменті, щоб вернути її назад в товариство і підглядати нового кавалера, не багатшого, не лицарського, не знатнішого родом. Молоді люди замикалися собі сум'ятно, дивувалися помпатичні посдинки, а потім все потахало, коли збагнули правду, що чарівна полковнянка не кохає нікого.

Це був зовсім інший світ. Ні мереху кольорів, ні блиску дорогих оздоб, ні крутежу людських облич, ні зливи слів. Картина була суцільна. Кольори приглушені, спокійні — темносині кольори одностро семинаристок. Лавиці, на них товаришки. Між ними одне обличчя. У десятках ситуацій, у тихій довірі, дружній розмові, веселій розвазі, у напрузі щирої поради, то засумоване й трагічне, а все одинаково приязне личко Оленки.

Спершу це була й не Оленка, а Гелена. Прізвище чудне, чуже: Корж. У темносиньому одностої кругленька чорнявка, з довгими косами, сиротами, майже мужеськими бровами. Вони подружилися зразу, міцно й надовго. На все життя. Аж страшно на згадку про цю дружбу, про дивну любов і увагу цієї людини у хвилинах пізніших проб і трагедій.

Льолю відмовляли від цієї дружби. Адже хіба вона не знає: Гелена — гайдамачка. Так-так! Вона спритно маскується. Вона говорить по-їхньому прекрасно, але вона — дочка цього простого народу, покореного народу. Корж!

Але хто вмів, як Оленка, рисувати, накладати кольори? Заводити гри? Хто так майстерно грав на скрипці на частих пописах під невгавні оплески гостей? І хто так невтомно та щиро допомагав у науці, у всьому?

То ж вони дружили далі, щораз краще пізнаючи одна одну. Льоля розказувала про тасмниці свого життя, понурого сирітства і химер тети Клявдії, що в неї вона живе тепер, про їх пригоди на балах і забавах, про листування. Багато листів було тоді в Льолі. Вона й не відписувала на них. Писала сама тета Клявдія, захоплена своїми вигадками, листувалася з десятками молодих людей в її імені, підміняючи її почуття. Химерна тета! Як так можна, ну, скажи, як так можна? Вона бере книжки, листування славних людей — і відписує живцем. Каже, що вона правдива Жорж Занд. Ах, якби вона мала мою вроду, каже вона, вона була б правдива друга Жорж Занд. Мене часто на вулиці вижидають молоді люди, кланяються, і дивуються непомірно, коли залишаю їх без уваги. Я не можу вже пройти спокійно. Які вони дивні, ці люди!

Оленка слухала оповідань і мовчала. А хто в неї, а як вона? — допитувалася Льоля потім.

У неї батько, мати і брат.

О, яка вона щаслива! У неї батько, і мати, і брат! Вона мусить їх побачити. Мусить! От таки сьогодні прийде до них. Що, не хоче Оленка, не хоче?

Немов прочувши все майбутнє, всю вагу цих перших відвідин, Оленка справді завагалася на мить. Її темні, лагідні очі стали злякані, вона насилу промовила.

— Та що ти? Прошу. Як хочеш, ходи!

Вони й вибралися зараз по науці. Оленка вела її просто під Капітульну Гору. Давно вже не була вона в цій частині міста, ніби несвідомо уникаючи цих місць, що наводили прикрі спомини дитинства.

— Та де ж це ти живеш? — прошепотіла вона, коли минали кляшторну браму, таку знайому їй.

— Ми потойбіч, на Баштовій, де яр найглибший.

Де яр найглибший, під фрагментом колишнього міського муру стояли рядом кілька каповерхових доми Баштової.

— Оце тут! — зупинилася Оленка перед одним.

Льоля подумала тоді про незвичайність свого вчинку, про просту дитячу нерозвагу. Та й чого ж їй ще до якихось людей в хату? Та ще отут, у цьому сусідстві?

Але Оленка вела її вже догори сходами, на поверх. Зупинилися, ждали, щоб їм відчинили двері.

— Ого, наша вчителька... — молодець, що відчинив двері, урвав глузливу фразу на половині, заклопотано дивлячись на незнайому.

Це був Оленчин брат. Подібність була вражаюча. Тільки вищий, стрункіший. А вус чорний, густий.

— От і розсявив рота! — промовила Оленка. — Навіть не пропустиш до нас. Це мій браток, Яро. А це моя товаришка Льоля Поніньська.

Нічого особливого тоді в їх зустрічі й не було. Вони звіталися, ввійшли в мешкання. Льоля оглядала все з непомірною цікавістю. Так ось як живе Оленка Корж, ота хлопка! Гарно тут у них, зовсім не по-хлопськи. Меблі старі, потемнілі, але шляхетні. І все кругом у вишивках. Вишивані обруси, вишивані подушечки на фотелях і канапах. У вишиваних ручниках образи на стінах. Яка краса, яка гра кольорів, музика кольорів! І нічого крикливого, нічого пестрого, як у тети Клявдії.

— Сідай отут! — промовила Оленка. — Ну, Яро, будь же кавалером. Я піду до мами.

Вона вийшла до сусідньої кімнати, покинувши їх обох. Льоля присіла біля столу. Яро сів навпроти. Якось соромно було глянути просто в вічі незнайомому. Зір зупинився на різьбленому пуделочку, що стояло на столі. Інкрустоване кольоровими паціорочками та бляшками красувалося перед нею.

— Яке гарне! — торкнула вона його рукою.

— Це з наших гір! — промовив молодець, мабуть радий, що знайшлася тема до розмови. — Це вони самі різьблять. У нас цього багато. Батько в тому кохається найбільше. І я люблю. Ось вам ще, коли цікаво.

І він подав їй з комоди альбом.

Взяла з його руки, сполохано зустрівшись поглядами, розкрила. Сотні вирізних світлин. Он Оленка, он він, Яро, ще багато людей, хоч якісь, чуже й чудне все. А оце, мабуть, старі Коржі.

А старий Корж з жінкою стояли вже на порозі.

Підхопилася швидко, відчувши нараз гостро свою ролю правдивого інтруза. Оленчина мати йшла попереду, ограднa та поважна. За нею старий Корж. Аж мурашки пройшли поза спиною. Звідки вона знає вже цю людину? Рішуче знає звідкілясь, десь бачила. Звідки? Височенний, лисий, вус білий та довжелезний, звисає вниз, стрепіхаті брови, а зір проймаючий-з-під них... Згадала! З картин зійшов, з мальовила історичного козак гайдамака. Ватажок козацький, що його шляхта захопила в бою. Там, у кляшторному коридорі, біля башти картина...

Незвична мовчанка супроводила їх вітання. Тільки Оленка метушилася та щебетала за них усіх, розказуючи, як вони разом учаться, приятелюють. Потім їли, розмовляли згідна. А потім стало якось веселіше. Старі Коржі пишалися видно кудись, зосталися самі молоді.

— А ти тільки помовчуєш! — говорила Оленка до брата. — От і кавалер Мовчазної Зірки. Ще скаже потім Льоля, що брата німого маю. Та промов щось!

ДЕКЛЯРАЦІЯ III СЕСІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

Згодою організованих українських політичних сил, у липні 1948 р. створено Українську Національну Раду на чужині, як представництво прав та інтересів українського народу в боротьбі за визволення і як продовження Державного Центру Української Народної Республіки, незалежної і соборної держави українського народу. Українська Національна Рада діє для відновлення української державности і вірить, що та праця й боротьба допоможуть українському народові стати вільним і незалежним господарем на своїй землі.

Українська Національна Рада стверджує, що Москва й далі гнобить поневолені країни і прямує до дальших загарбань. В Україні, щоб приховати напруження між українським народом і московською диктатурою, російська комуністична влада примушує святкувати 300-ліття Переяславського договору гетьмана Богдана Хмельницького з московським царем. Комуністична Москва фальшує нашу історію, виставляючи борця за незалежну українську державу Богдана Хмельницького як московського патріота. Українська Національна Рада заявляла і знов підтверджує перед усім світом: уряди московських царів від часу Переяславського договору 1654 р., на протязі дальших століть, прямували лише до зруйнування української державности і до поневолення України. І коли російський комуністичний уряд трактує захоплення України московськими царями як „добродійство" для українського народу, то це тільки підтверджує однозгідність політики Москви царської і Москви комуністичної проти України. Москва не терпить існування вільного народу і, де тільки може, накидає іншим націям свою тиранічну владу. Царська Москва, поневоливши Україну в 17-18 ст., використала українські народні сили й багатства української землі для дальших завоювань і стала вже в 18 ст. великодержавою. Так само в 20 ст. російський імперіялізм, відроджений і зміцнений комуністичною диктатурою, міг утриматися тільки тому, що завоював Україну й опанував її багатства: залізну руду, вугілля, цукрову промисловість, а також урожайні ниви України, що була перед першою світовою війною житницею Европи. Вожді московського комунізму — Ленін, Сталін та інші, раз-у-раз стверджували, що комуністична влада в Москві неминуче впала б, якби не втримала в своїх руках багатої України з її працьовитою людністю.

І коли б тоді, як Україна боролась за свою національну незалежність, 1917-21 рр., ми знайшли допомогу у вільному світі, то певно не було б руїни демократії в Европі, не було б другої світової війни і большевицька небезпека московського імперіялізму не загрожувала б усім вільним народам світу.

Понад 30 років перебуває Україна в московській комуністичній неволі. Понад 30 років спротиву українського народу червоній Москві виявили одностайність волі нашого народу до власної держави.

Останніми роками навіть у концентраційних таборах маємо вияви боротьби українців проти большевицької диктатури. Ні терор, ні голод не зламали їх спротиву. Українці масово переміщені до різних областей теперішнього Совєтського Союзу, переносять і туди дух боротьби проти Кремлю. Спроби нищення національної культури та русифікаційні заходи не лише не досягають своєї мети, а зміцнюють національну свідомість і відпорність. Московське фальшування історії збуджує в нашому народі шукання історичної правди. Вся зброя, яку російський комуністичний уряд вживає проти України, в остаточному наслідку звертається проти нього самого.

В таких обставинах Москва, бачачи незламність української сили, намагається підступно зваблювати український нарід. З'являються гасла про український нарід, як другий після російського передовий нарід Совєтського Союзу. Прилучується до УССР Крим.

Українська Національна Рада заявляє: поперше, вирішувати долю Криму належить не Москві, а тільки самому населенню Криму. Тільки вільне виявлення волі корінної людности цього краю, яка перебувала там до часу примусових переселень, визначить долю й забезпечить кращу майбутність Криму.. Подруге, криводушність Кремлю виявляється саме в тому, що московський уряд, вирішуючи справу Криму, не мав навіть на думці повернути на батьківщину насильно виселену з Криму частину його населення –– татар.

Одночасно московський комуністичний режим продовжує стару політику нищення українського народу, намагаючись тільки її зручніше замаскувати. Під виглядом „освоєння цілин і облогів" продовжується виселювання українців. Продовжується визиск українських селян і робітників. Сільське господарство зруйноване рабською колгоспною системою, промисловіть працює, передусім, для воєнних потреб. Рівень життя населення України залишається, без виглядів на поліпшення, безнадійно мізерним супроти пересічного рівня життя трудящих у вільному світі. Господарчі можливості України й далі використовуться для імперіялістичних цілей Москви.

Післясталінська політика Кремлю, зокрема на Берлінській конференції, в січні 1954 р., показала цілому світові, що большевицька Москва й далі вперто прямує до панування над цілим, ще вільним, світом. Ця небезпека збоку московського імперіялізму, а також незламність українського народу в його спротиві комуністичному режимові і, зрештою, діяльність української еміграції на чолі з Державним Центром Української Народної Республіки — все це разом привели до того, що актуальність української справи в політичному житті світу постійно зростає.

В широких колах вільного світу справа визволення поневолених Москвою народів здобуває щодалі більше зрозуміння. З'єдинені Держави Америки своєю рішучою поставою проти агресивного Кремлю гуртують навколо себе інші народи, які шукають від нього оборони. Твориться одностайний фронт прогресивних сил серед усіх народів, які у вирішний момент можуть стати союзниками України. Віримо, що ніяким зусиллям Москви не поведеться придушити симпатії Українського народу до поступових і демократичних сил Заходу.

Український нарід, який пережив жахливу руїну другої світової війни, прагне миру, щоб у спокої й волі будувати власне життя. Мариво атомової війни змушує народи вільного світу шукати ліквідації большевицької загрози мирним шляхом.

Ситуація в Україні та зростання зрозуміння української справи в світі ставлять перед Державним Центром Української Народної Республіки особливі завдання. Державний Центр став провідним чинником нашої визвольної політики у вільному світі. Це зобов'язує українське громадянство на чужині до дальших і ще більших зусиль у згуртуванні всіх своїх сил. Ми живемо в такий момент, який особливо вимагає нашого зміцнення, бо власні сили народу можуть найкраще забезпечити його майбутнє. Разом із тим ми хочемо здобути Україні союзників з-поміж усіх волелюбних народів, що визнають ті ж ідеали, які є дорогими і для нас: віра в Бога, воля людини й пошанування людської гідности, рівність перед законом, соціяльна справедливість, вільна співпраця і братерство народів.

Наш нарід не посягає по чужі землі. Тому з нашого боку нема і не буде перешкод для добрих взаємин з нашими сусідами. Серед західніх сусідів є вже поважні кола, які розуміють, що їхні народи стали жертвою червоно-московського імперіялізму тому, що свого часу не доцінили значення української проблеми. Мірою того, як ця свідомість поширюватиметься, зростатимуть підстави до добросусідських стосунків між ними й нашим народом.

Російському народові заявляємо, що український нарід якнайрішучіше боротиметься проти всіх виявів московського імперіялізму, але бажає жити в добросусідських взаєминах з російським народом, як рівний поруч рівного й вільний поруч вільного, як дві суверенні держави. Такі стосунки можуть мати тільки благодійні наслідки для зміцнення демократичних засад на Сході Европи. Московський імперіялізм — не тільки ворог українського, але й нещастя для самого російського народу.

Для нас цілком очевидною є потреба якнайтіснішої співпраці неросійських народів СССР. Ми вітаємо порозуміння Державного Центру Української Народної Республіки з державно-політичними центрами тих народів.

Українська Національна Рада твердо стоїть на засадах забезпечення рівности прав для неукраїнських національностей, що живуть в Україні. Це випливає із законів Української Народної Республіки 1917-20 рр., які ґарантують волю і всебічний розвиток культури національних меншостей. Тому, на чужині, ми бажаємо співпрацювати з ними для підготування кращого майбутнього нашої спільної батьківщини. Зокрема, український нарід готовий допомогти жидівській людності виправити ті шкоди, яких вона зазнала під окупаційними режимами. Ми засуджуємо всякі форми расової, національної й релігійної дискримінації, а зокрема совєтський антисемітизм.

Українці на чужині! Спільними силами досягли ми поважних успіхів, але це тільки початок. Під час Визвольних Змагань 1917-21 рр. ми зазнавали поразки зокрема й тому, що наш нарід тоді був ще майже не знаний у світі. Від того часу інформування світу про українську справу пішло далеко наперед. Але треба ще багато праці. Тільки спільними силами ми зможемо досягти ще більших успіхів.

Гаряче закликаємо всіх українців на чужині зміцнювати нашу національну єдність, взаємну пошану й толеранцію. Нехай і далі засади християнської етики і гуманности в політичному житті показують нам шлях до тієї єдности. Хай розходження в поглядах між окремими політичними групами — природне явище за демократичного ладу — перетворяться на шляхетне змагання за найкращу службу Батьківщині.

Закликаємо політичні угруповання, що стоять поза Українською Національною Радою, об'єднатись довкола неї. Все українське громадянство повинно усвідомити собі величезне значення для визвольної політики нашого народу того факту, що на чужині й далі діє створений в Україні й вільнообраний її парляментом, Трудовим Конґресом, Уряд Української Народної Республіки. Цей факт має величезне значення в українській визвольній акції і є важливим чинником на міжнародному форумі та зброєю в боротьбі проти аґентури московського імперіялізму в Києві, яка називає себе урядом УССР.

Ми віримо в Божу справедливість і ласку. Віримо, що український нарід, за Божою допомогою, здобуде свободу, відновить свою Народну Республіку й буде жити як вільний господар на власній землі. Ми певні, що тільки українська народна влада забезпечить усій людності України мир, добробут і життя, гідне вільних людей. Ми певні, що вільний український нарід, який уже не раз впродовж тисячолітньої історії виявив свої творчі сили в ділянці культури, знову піднесеться своїм творчим ґенієм у своїй вільній країні та внесе свій вклад до скарбниці світової культури і цивілізації.

Ми віримо у визволення України й кличемо всіх українців, розпорошених у вільному світі, щоб наші серця билися в один ритм із серцями наших Братів і Сестер, які залишились в Україні боронити рідні вогнища й землю прадідів від навали червоних наїзників. Наші думки і почування, наше життя і праця — для них, для нашої України. З ними єднаймось у духову спільноту великої Нації, яка йде до перемоги.

III Сесія Української Національної Ради

ПОДЯКА
ВП. п. Д-р Емілеві Л. Гарасимові

952 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

Оцим складаємо сердечну подяку за скору лікарську допомогу, що вимагала негайної операції для моєї дружини і нашої мами, яку д-р Гарасим перевів з повним успіхом. Щиро дякуємо також за дбайливий догляд після операції в шпиталі.

ІВАН КАРПІВНИК
і сини
Роман, Володимир, Стефан і Іван мол.

Поль Половецький

ДВАНАДЦЯТЬ ЗАГАДОК СФІНКСА

(3)

Вдумаймося в це твердження і запитаймо себе: чому порушує це питання Маврер?.. Очевидно — скажемо — що це питання вже деякий час дебатувалося в кулюарах американського політичного світу. Очевидно — вийшла розбіжність думок, інакше Мавреровi не було б сенсу порушувати це питання. Річ цілком ясна... Значить, є певна група людей в американському політичному світі, яка стоїть на становищі, що застосовувати Нюрнберґ до іншої країни, тобто до Совєтського Союзу, після повалення большевицького режиму, ні в якому разі не слід. І на це Маврер відповідає: в такому разі нюрнберзька шибениця залишиться для історії, як вияв морального упадку.

Дамо слово з приводу цього ще й другому відомому політикові — Джемсові Бернгемові, авторові відомих книг — „Грядуща поразка комунізму" та „Стримування чи визволення". Цитую: „Це буде злою насмішкою над історією, якщо спасіння людства від повного завоювання Совєтами буде покладене, врешті, на Німеччину та Японію. Це було б також меляхолійне звинувачення політики безумовної капітуляції та національного знищення, що хотіли застосувати до них." (Стор. 67).

Тепер уже ми сміливо й впевнено можемо встановити діяґнозу турбувань пана Ліпмена: він турбується не за долю Америки, своєї батьківщини, а за майбутнє чужого йому формально, але рідного духом СССР. Ці його турботи червоною ниткою проходять крізь усі його публіцистичні твори останніх років.

V. Хто такі апологети, апостоли і пророки сталінізму в західньому світі?

Не забуваймо, що такі панове, як Волтер Ліпмен, належить до тих, що формують громадську опінію Америки. Коментуючи, наприклад, промову Стівенсона у Сан Франсіско, він говорить: „Стівенсон визнає, що хвилі біжать проти нас, але останнього слова він не сказав". І от це останнє слово береться сказати пан Ліпмен... і не абияк, а ось такими словами: „Ми повинні дати більшу підтримку ідеї, за якою теперішня мета Совєтів — розвинути й сконсолідувати, радше ніж поширювати, комуністичну орбіту".

„Совєтська орбіта є вже така велика, що вона буде домінувати на евразійському континенті".

„Велика війна була б фатальною для Америки".

„Ми повинні привчити себе до думки, що Совєтська імперія є набагато більша, ніж демократична кооаліція".

А торкаючись становища сенатора Новленда в европейсько-німецькому питанні, він заявляє: „Мудрі люди Европи й Америки не бажають запхати Росію в кут". Що це таке — старече глупота „мудрого" пана Ліпмена, чи апологетизм сталінізму — не трудно відгадати.

Крім пана Ліпмена, я торкнуся ще особи духового провідника світового жидівства, рабина Абба Гілель Сільвера і подам кілька цитат з його проповідей, щоб кожний міг краще пізнати цього проповідника слова Божого: „Китай мусить бути допущений до Об'єднаних Націй, де місце йому давно належить, і Формоза мусить бути повернена Китаєві" (1951 р.). „Не може бути довгого миру, якщо ми не укладемо ділової угоди з Москвою... Президент мусить віч-на-віч зустрітися з совєтськими лідерами". (1952).

Після промови МекКарті з приводу просякнення комунізмом так званої „Американської Ліґи для Демократичних Дій", доктор Сільвер заявив: „Діючи в такий спосіб, ви можете розірвати цю країну на дві частини". Отже, просто висловлюючись, рабин Сільвер говорить, звертаючись до МекКарті: „якщо ви будете викорінювати з американського ґрунту комунізм, то це приведе до розбиття нації". Це вже є пряма погроза, яку він повторив 17 жовтня 1953 року, з приводу чого цій високопоставленій особі в одній із редакційних статтей під заголовком „Рабин Сільвер помиляється" нагадали делікатно, що він зайшов занадто далеко.

Але ніхто не зробив і не зробить закиду докторові Сільверові, так само як і панові Ліпменові, що вони — апологети сталінізму. Навпаки, двері Білого Дому для Сільвера лишилися відкритими навіть і після того, коли він дав свій підпис під петицією за Розенберґів.

VI. Чи справді „відьомський танок" 30-х років був найбільшою конструктивною революцією, яку будь-коли знав світ?

Але найбільшу послугу і контрибуцію сталінізмові віддає Ісаак Дойчер, коли він у своїй праці „Політична біографія Сталіна" заявляє, що відьомський танок 30-х років в СССР був найбільшою конструктивною революцією, яку будь-коли знав світ. Він навіть твердить, що Сталін був найбільшим і найвеличнішим реформатором в історії людства і, гльорифікуючи совєтську систему „аля Дейвіс" та порівнюючи совєтський комунізм до християнства, висловлюється так: „Якщо Ленін був святим Павлом марксизму, то Сталін уже був його Констянтином Великим".

До подібного блюзнірства може дійти лише Дойчер. Для нього акція, розпочата озброєними загонами ГПУ проти беззбройного мирного люду, під час запровадження суспільної колективізації в 1929/30 роках, була революцією, а не ґанґстерсько-бандитським походом комуністичного Кремлю проти українського села. Дойчер був свідком тієї „революції", бо він був там у той час, він їздив там, або точніше — його возили, так само, як і Максима Горького, в вагон-сальоні бувшого імператора Миколи II по всіх курортах Совєтського Союзу, щоб викликати натхнення до гльорифікації „епохальних творінь".

Про це він замовчує в своїй книзі, але шила в мішку не сховаєш! Тож послухаймо, як він це демаскує, подаючи приміткою ось таку „дрібничку": „В той критичний період автор мандрував по Росії та Україні. Він пам'ятає жахливий рахунок про колективізацію, що йому дав у залізничому вагоні по дорозі з Москви до Харкова один полковник ГПУ. Полковник був цілковито розбитий духово своїм недавнім досвідом на селі... „Я старий большевик — говорив він, майже ридаючи, — я працював у запіллі проти царя, а пізніше боровся в громадській війні. Чи ж то робив я все для того, щоб оточувати села кулеметами і давати наказ моїм людям стріляти безоглядно в натовп селян?.. Ох, ні, ні!.."

Ось вам свідомо прихована в нонпарелі картина „революції", *найбіль конструктивної!..*

(Продовження буде).

ПРИКРИЙ НЕДОГЛЯД

В попередньому числі „Свободи" (64) трапився прикрий недогляд: При переставках текстів на 3-ій сторінці газети, лінійку „і Змоторизований Гриць", приналежну до рубрики „З театру", — другий рядок в другій колонці тієї рубрики — залишено через недогляд внизу 5-ої колонки, де кінчиться „Звернення до Українців в Америці".

З приводу Шевченківських Свят

(Закінчення зі стор. 2)

протест проти суспільного насильства над українською сім'єю. Цей вийняток з „Гайдамаків", повен драматизму, був по-мистецьки відданий в голосі, гримах і дискретних рухах. Одначе нам здається, що в 300-ліття Переяславської угоди, коли з „Кобзаря" за залізною заслоною вилучено всі ті поезії, які осуджували угоду, було б доцільніше прочитати на першому пляні хоч би „Розриту могилу".

Від святкування Шевченкових роковин та ідеалів відбігало зовсім, щоправда, мистецьке скрипкове сольо Донни Гресько. В її грі вичувалась розривкова суть, а не повага та глибина, хоч громада не жаліла їй своїх признань. Високоякісним був супровід О. Дмитрів.

В совєтах переводять вівісекцію над Шевченковими творами, спрепаровуючи їх до смаку та політичних потягнень Москви. І тому проти такої фальсифікації треба нам протестувати всіма засобами, що випливають із справжньої величі Шевченкової творчости. Далі — треба нам виступати спільно, не забуваючи про наших дітей і молодь. Хай вони своєю самодіяльною програмою з нами спільно звеличують нашого Генія та захоплюються його великими ідеалами. І сцена, і одяг, і відзнаки, і українська вишивка на рушниках, і український килим — хай свідчать назверх про наше національне свято. Про це забув комітет з рамени УКК, хоч його заслугою було те, що заля заповнилась громадянами з цілої околиці (1800 душ), що свято почалось тільки з півгодинним запізненням. Коли ж був який чужинець на залі, то він певно побачив гідну своїх національних гордощів суспільність. Він певно зрозумів, чому то „українці ображаються, коли їх називати росіянами", чи якимись іншими назвами. Він певно відчув, що українська культура й мова посідають свої власні високоякісні національні прикмети, яких не можна нехтувати, яких не можна соромитись!

ПОМЕР ДИРЕКТОР НИКИФОР ДАНИШ

В таборі для скитальців-залишенців, в місті Рід над Іном, в Австрії, помер 28 лютого ц. р., по довгій і важкій недузі, професор української державної гімназії й директор дівочої гімназії Т-ва „Рідна Школа" в Станиславові — Никифор Даниш, в 77 р. життя. На чужій землі виросла ще одна могила непересічного громадянина нашої старої ґенерації, що при своїх фахових обов'язках завжди знаходив час на працю в тій ділянці нашого громадсько-культурного життя, де її було найбільше потрібно.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Філаделфія, Па.

ОДУМ працює.

28-го березня Филаделфійська Філія ОДУМ-у улаштувала Батьківський Вечір. Численні гості, батьки та матері, заповнили простору залю горішньої ОД УМівської домівки при 2223 Н. Машер вул. Чаруючим співом гарного власного хору зустріли ОДУМівці своїх батьків, розмістивши їх за довгими столами, застеленими і заставленими скромними прийняттям. Після декількох чудово відспіваних пісень, пан Гурський прочитав добре опрацьований реферат, в якому, між іншим, з'ясував причини заснування чотири роки тому молодечої організації ОД УМ, в якій згуртувалась молодь, що своїм світоглядом стоїть на засаді підтримки єдиного Державного Центру УНР, і має на цілі прикластися всіх своїх сил і знань для визволення поневоленої батьківщини з неволі.

ОДУМ — це школа духового формування української молоді, що хоче виховуватись в дусі чеснот і толеранції до других.

Розпочавши роботу з дискусійного та літературного гуртка, ОДУМ поширив тепер свої засяги, розгорнувши працю драм-гуртка, струнно-музичного гуртка, танцювального гуртка і недавно започаткував хор. Крім того, молодь приймає участь і в громадській роботі. Так на цілі УНРади було зібрано понад 700 дол.

Тепер ОДУМ поставив собі за завдання створити Юний ОДУМ, куди повинна б увійти молодь від 9 до 16 років з тим, щоб у цей критичний вік молодь відірвати від впливу вулиці, яка така принадна своїми аморальностями, щоб навчити молодь української мови і зберігти її для української нації. Вся українська молодь може знайти місце в ОДУМ-і, бо наше завдання, — виховування в етичному дусі на високих засадах християнської моралі. З цією метою хочемо просити батьків прийти до нас на поміч і створити Батьківський Комітет, який буде нам джерелом мудрих порад.

Далі доповідач перейшов до дуже цікавої теми: Розвиток, зацікавлення і поведінка молоді. Оруднуючи науковими даними із психології, він підкреслив три окремі здібності людини: мислення, почування та волю. В психічному процесі людини, мислення орієнтує її, в об'єктивній дійсності, почуття оцінює дійсність у відношенні до нашого „Я", а воля переробляє дійсність відповідно до наших потреб. Отже, виходячи з цього, здібності мислення наше юнацтво розвиває в школах, і цим нема чого турбуватися, але що до почуття та волі, то тут дещо треба сказати, і тут доповідач провів ґрунтово розроблену широку аналізу психологічних явищ в житті молоді. Зокрема скритикував шкільне виховання за допускаємо свободу дій, жування гуми, куріння, за кіно та вулицю, за відвідування інших публічних місць, тощо. На закінчення ще раз закликав батьків до помочі ОДУМ-ові в так важливій праці виховання молоді. Після цього був обраний Батьківський Комітет з таких осіб: п-ні Євсеєська, панове З. Дончук, В. Васюк, І. Лисянський та С. Богославець. Потім молодь порадувала своїх батьків гумористичною одноактовою п'єсою з життя ОДУМ-у та струнною оркестрою, з великим задоволенням батьки залишили привітну ОДУМ-івську залю, тішучись зворушливим прийняттям дітей та їхніми мистецькими виступами. Батьки були горді за свою молодь, що не марнує часу. Вони бачили, що за своїх дітей, які в ОДУМ-і, їм не має чого журитися, бо ОДУМ це справжня національна кузня.

З. Д.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва У. Н. Дому відд. 316, відбудуться в четвер, 8-го квітня, у власнім домі при 831 Joseph Ave., о год. 8. веч. Проситься членів прибути на ці збори, маємо деякі справи до порішення. Комітет перебудови дому, здасть звіт що дотепер зроблено. Ще раз напоминається довгуючих членів вирівняти свої довги, в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Магомет, предс.; П. Ковтун, кас.; В. Гавриляк, фін. секр. В. Гурянських, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, відд. 220 відбудуться в суботу, 10. квітня, о год. 8. веч., в парохіяльній залі, 4950 So. Paulina St. Всі члени обов'язково мають явитися. — Г. Гарасим, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — В-во св. о. Николая відд. 369, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. квітня, о год. 4-ій попол., в церковній залі. Проситься членів прибути на збори і вирівняти місячні вкладки. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Т-ва „Сокіл", відд. 336, відбудуться в неділю, 11. квітня, о год. 1-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на збори, та вирівняти належні вкладки. — Я. Дзядига, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Т-ва ім. І. Франка відд. 334, відбудуться в неділю, 11. квітня, о год. 1-ій попол., в залі У. Н. Дому, 2255 W. 14th St. Проситься всіх членів бути присутними на цих зборах. — Н. Задорецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.; Н. Марцінюк, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія відд. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. квітня, о год. 12:30 в Союзовій залі при 845 N. Western Ave., Проситься членів прийти на час і вирівняти свої залеглости бо в противнім разі будуть суспендовані. Суспендовані члени, які вирівняють свій довг будуть прийняті наново. — Г. Бобик, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Відділ 431, Т-во Українська Січ повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 10-го квітня в Українській залі о год. 8-ій вечора. Просимо всіх членів прийти на збори. І. Наконечний, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Вереза, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ відд. 367 відбудуться в неділю, 11-го квітня, о год. 1:30 попол., в церковній залі. Проситься всіх членів явитися на збори і приєднати нових членів. Контрольна комісія здасть звіт з 3 місяців. — М. Сорохтей, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир", відд. 324, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10-го квітня ц.р., о год. 8-ій вечорі. Проситься всіх прибути. — А. Горохівський, предс.; Н. Бурак, кас.; І. Струк, секр.

МАЯМІ, ФЛОРИДА. — 368 відд. ім. М. Лисенка, повідомляє своїх членів, що Загальні Річні Збори відділу відбудуться в неділю, 11-го квітня, о год. 4. попол., в домі предсідника відділу під ч. 3321-N. W. 16th St. Присутність усіх членів обов'язкова. — В. Подубинський, предс.; М. Демчина, скарб.; В. Остап'юк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Відділ „Крим" ч. 485, повідомляє своїх членів, що Загальні Річні Збори відділу відбудуться в суботу, 10-го квітня, о год. 2. по пол., в приміщенні В. Тучак, „Ішураис Брокер", 115 Евеню „А" між 7 в 8 вул., в Ню Йорку. Ціль Зборів, вибір Управи на 1954 рік. Всіх членів просить обов'язково прибути. — Р. Доберчак, секр.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим краям та нашому народові.

НІОДНА КУЛЬТУРНА ЛЮДИНА НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЬ БЕЗ РІДНОГО ЩОДЕННИКА

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

ТАРЗАН, ч. 3257. Оголений

Хоч противник переважав його вагою багатьох фунтів, Джен вирівнював цю різницю своєю спритністю і разючою майстерністю у фехтуванні.

— На Туса! — заричав Рондер. — Хлопець добре знає свою зброю, але це не дивота. Старий Тідбос, його батько, був мистець - фехтувальник.

Сильним помахом вояцький меч розтяв Дженового щита і вибив його йому з руки.

Ох! — пронеслося по арені, коли Джен нагло поковзнувся і впав. Противник, миттю кинувся на нього, щоб забити.